

ԵԱՀԿ/ԺՄԻԳ-ի հանձնարարականների ներառումը Ընտրական օրենսգրքի նախագծում

Ինչպես հայտնի է, ս.թ. փետրվարի 5-ին ԵԱՀԿ/ԺՄԻԳ-ը հրապարակեց Սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվեի վերաբերյալ իր վերջնական [զեկույցը](#): Ի թիվս այլ դրույթների, զեկույցում ներառված են մի շարք հանձնարարականներ ՀՀ ընտրական վարչարարության բարելավման ուղղությամբ: Այժմ դիտարկենք, թե արդյո՞ք առաջարկները ներառվել են ս.թ. մարտի 2-ին հրապարակված ընտրական օրենսգրքի նախագծում: Նշենք, որ ներկայացված չեն այն հանձնարարականները, որոնք վերաբերում են միայն «Հանրաքվեի մասին» օրենքին:

Հ/Հ	Հանձնարարական	Ներառում ԸՕ նախագծում
1.	Ընտրական օրենսդրության փոփոխությունները պետք է իրականացվեն ներառական կերպով և բոլոր շահագրգիռ կողմերը պետք է խրախուսվեն գործադրել բոլոր հնարավոր ողջամիտ ջանքերը՝ գալու հնարավորինս ամբողջական փոխհամաձայնության բարեփոխումների վերաբերյալ:	Ոչ
2.	Հանրաքվեների կանոնակարգումները պետք է համապատասխանեցվեն ժողովրդավարական ընտրական գործընթացների միջազգային չափանիշներին և պետք է հաշվի առնվեն Ընտրական օրենսգրքում:	Ոչ
3.	Վերանայել բոլոր ազատագրվածներին ընտրական իրավունքից զրկումը՝ անկախ գործած հանցանքի ծանրությունից:	Այո
4.	Սահմանել քվեարկության իրավունք մտավոր թերություն ունեցող անձանց համար:	Ոչ
5.	Վերանայել հանձնաժողովների որոշումների, գործողությունների և անգործության բողոքարկման կարգը, քանզի այն բարդ է, բողոքարկողների շրջանակը՝ չափից դուրս սահմանափակ, ինչը չի ապահովում արդյունավետ իրավական պաշտպանություն օրենքի խախտումների դեպքում (Վենետիկի հանձնաժողովը գտնում է, որ նման իրավունք պետք է ունենան նաև ընտրողները):	Ոչ
6.	Ընդլայնել տեղամասային հանձնաժողովների որոշումների վերաբերյալ բողոքների, ինչպես նաև տեղամասի արդյունքները անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումների ներկայացման համար սահմանված ժամկետը՝ (քվեարկությանը հաջորդող օրը՝ միայն ժամը 12.00-ից 18.00), ինչն ակնհայտորեն չափից դուրս սահմանափակող է, հաշվի առնելով, որ քվեաթերթիկների հաշվարկը բազմաթիվ ընտրատեղամասերում տևում է մինչև վաղ առավոտ, և բողոքատուները բավարար ժամանակ չեն ունենում պատճառաբանված և հիմնավորված բողոքները պատշաճ կերպով պատրաստելու համար (Վենետիկի հանձնաժողովը գտնում է, որ ողջամիտ ժամկետը պետք է լինի առնվազն 3 և առավելագույնը 5 օր):	Ոչ
7.	Տանը գտնվող անկողնային հիվանդ ընտրողներին ընձեռել քվեարկելու հնարավորություն:	Ոչ

8.	Բարելավել տեղամասերի հասանելիությունը տեղաշարժվելու խնդիրներ ունեցողների համար:	Ոչ
9.	Դիտորդների թեստավորումը չպետք է լինի պարտադիր կամ լինել նախապայման քաղաքացի դիտորդների հավատարմագրման համար:	Ոչ
10.	Բարելավել ընտրողների ռեգիստրի ճշգրտությունը և ձգտեն հասնել փոխհամաձայնության արդյունավետ լուծումների վերաբերյալ՝ անդրադառնալով հարատևող այն ընկալմանը, որ ընտրողների ցուցակներում Հայաստանից բացակայող քաղաքացիների ընդգրկվածությունը կարող է շահարկվել՝ հեշտացնելով բացակայող անձի փոխարեն քվեարկելը կամ այլ ընտրախախտումներ: Որպես տարբերակ կարող է դիտարկվել ընտրողների կողմից ստորագրված ցուցակների հրապարակումը: Այս խնդրի լուծման մոտեցումները կարող են նաև ներառել քվեարկության ընթացակարգերի ավելի խիստ երաշխիքների ընդունում, ներառյալ երկրի սահմաններից դուրս գտնվող ընտրողների հատուկ ցուցակների ստեղծում, ընտրողների գրանցման ակտիվ բաղադրիչի ներդրում, որը հասանելի կլինի Հայաստանի սահմաններից դուրս գտնվող բոլոր քաղաքացիների համար կամ ընտրողների ստորագրած ցուցակները հասանելի դարձնել կուսակցություններին և դիտորդներին սահմանափակ ժամանակահատվածի ընթացքում՝ բողոքները ներկայացնելու ժամանակ:	Ոչ
11.	Համապատասխան մարմինները պետք է ներկայացնեն արդյունավետ և հետևողական երաշխիքներ բազմակի քվեարկության դեմ, որը կկիրառվի բոլոր ընտրողների նկատմամբ՝ անկախ նույնականացման նպատակով ընտրողի կողմից օգտագործվող փաստաթղթի տեսակից:	Մասամբ
12.	Քաղաքական կուսակցությունների վստահված անձինք չպետք է որևէ կերպ կաշկանդված լինեն իրականացնել օրենքով նախատեսված բոլոր գործառնությունները, բայց նրանք չպետք է գործադրեն ճնշում կամ միջամտեն քվեարկության օրվա գործողություններին: Քաղաքական կուսակցությունները պետք է ապահովեն իրենց դիտորդների համար համապատասխան ուղղորդում և ուսուցում և կրեն իրավական և քաղաքական պատասխանատվություն՝ իրենց վստահված անձանց վարքագծի համար:	Ոչ
13.	Դատախազությունը և այլ իրավապահ մարմինները, ինչպես նաև ԿԸՀ-ն պետք է ակտիվորեն և թափանցիկ հետամուտ լինեն, որ քվեարկության ընթացքում տեղ գտած ընտրախախտումներին առնչվող գործերը, հետաքննվեն ժամանակին և անհրաժեշտության դեպքում նախաձեռնեն և հարուցեն քրեական կամ վարչական վարույթ ընդդեմ ենթադրյալ օրինազանցների: Դատախազությունները, ոստիկանությունը և ԿԸՀ-ն պետք է անհապաղ արձագանքեն ընտրախախտումների բոլոր փուլերի ընթացքում ստացված հաղորդումներին՝ բացահայտելու և կանխարգելելու ընտրական գործընթացի հնարավոր չարաշահումները:	Ոչ
14.	Միջոցներ պետք է ձեռնարկվեն, որպեսզի ապահովվի լրատվամիջոցների սեփականության լիարժեք թափանցիկությունը՝ պահանջելով և	Ոչ

	<p>հնարավորություն տալով ՀՌԱՀ-ին հստակորեն նշել լրատվամիջոցների վերջնական և շահառու սեփականատերերին: Պետք է կիրառել լրացուցիչ վերահսկում և պատժամիջոցներ, որպեսզի լրատվամիջոցները իրավասու մարմիններին տրամադրեն սեփականության և ֆինանսավորման վերաբերյալ համապարփակ և ժամանակին արված տեղեկատվություն: Լրատվամիջոցների սեփականության և ֆինանսավորման աղբյուրների վերաբերյալ տեղեկատվությունը պետք է հասանելի լինի հանրությանը:</p>	
15.	<p>Ընտրական օրենսգիրքը պետք է փոփոխվի՝ լրատվամիջոցներին տրամադրելու ընդհանուր ուղենիշներ քարոզչության լուսաբանման առումով, հաշվի առնելով մասնագիտական չափանիշները, արդար լուսաբանումը, անկողմնակալությունը և հավասարակշիռ մոտեցումը, պետք է ընդհանուր պահանջները լրացնել ավելի մանրամասնված պահանջներով, որը պետք է լինի կիրառելի լինի բոլոր տեսակի ընտրությունների և հանրաքվեների համար:</p>	Մասամբ
16.	<p>Բարձրացնել ՀՌԱՀ-ի վերահսկողական դերը քարոզարշավի ժամանակ և դրանից դուրս ընկած ժամանակահատվածում: ՀՌԱՀ-ը կարող է հրապարակել քարոզարշավի լուսաբանման մանրամասն ուղենիշներ և լրատվամիջոցների մոնիթորինգի մեթոդաբանություն, որը կներառի լուսաբանման տոնի /բնույթի/ գնահատումը: Լրատվամիջոցների ներկայացրած տվյալների վրա հիմնվելու փոխարեն ՀՌԱՀ-ը ինքնուրույն կերպով պետք է իրականացնի լրատվամիջոցների ամբողջական շարունակական և հետևողական մոնիտորինգ: Լրատվամիջոցների մոնիտորինգի զեկույցները պետք է հրապարակվեն կանոնավոր կերպով քարոզարշավի ողջ ընթացքում, անկախ վերջինիս տևողությունից:</p>	Այո

09.03.2015 թ.

«Իրազեկ Քաղաքացիների Միավորում»